

Sygn. akt V KK 420/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)
SSN Kazimierz Klugiewicz

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **R. C.**

skazanego z art. 209 § 1 k.k. i innych,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 15 listopada 2022 r.

kasacji Prokuratora Generalnego na korzyść

od wyroku Sądu Rejonowego w Kutnie

z dnia 21 lipca 2021 r., sygn. akt II K 680/20,

1. uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięć zawartych w pkt 1 i 3 jego sentencji i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Kutnie do ponownego rozpoznania;

2. obciąża Skarb Państwa wydatkami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 lipca 2021 r., sygn. akt II K 680/20 Sąd Rejonowy w Kutnie w punkcie 1 uznał oskarżonego R. C. w ramach czynu zarzucanego mu w

pkt 1 aktu oskarżenia za winnego tego, że: w okresie od maja 2014 roku do 26 października 2020 roku w K., woj. [...] uchylał się od ciężącego na nim z mocy prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Ł. I Wydział Cywilny sygn. akt I C [...] z dnia 1 kwietnia 2014 roku, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 23 maja 2014 roku nakładającego alimenty w kwocie 600 zł, przez nielożenie na utrzymanie małoletniego w osobie A. C. reprezentowanego przez matkę I. C., przy czym łączna wartość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych, tj. popełnienia przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. i za to, na podstawie art. 209 § 1 k.k. skazał go na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności.

W punkcie 2 wyroku oskarżonego R. C. uznał za winnego popełnienia czynu z art. 279 § 1 k.k., za który wymierzył karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności. W punkcie 3 sentencji orzeczenia na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. orzekł w stosunku do oskarżonego R. C. karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (k. 569-574).

Wobec niezaskarżenia przez żadną ze stron powyższy wyrok uprawomocnił się w dniu 29 lipca 2021 roku bez postępowania odwoławczego.

Prokurator Generalny wniósł na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. kasację od tego wyroku w części dotyczącej skazania R. C. za czyn z art. 209 § 1 k.k. (pkt 1 sentencji wyroku) w całości oraz w zakresie orzeczonej kary łącznej (pkt 3 sentencji wyroku), na korzyść R. C.. Zarzucił mu:

- rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 366 § 1 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., polegające na zaniechaniu uwzględnienia i wyjaśnienia wynikających z akt sprawy i ujawnionych na rozprawie głównej istotnych okoliczności dotyczących uprzedniej karalności oskarżonego za występki z art. 209 § 1 k.k. i odbywanych przez niego kar pozbawienia wolności, co skutkowało wadliwym określeniem w opisie przypisanego oskarżonemu czynu z art. 209 § 1 k.k. jego granic czasowych, obejmujących częściowo okres uchylania się od obowiązku alimentacyjnego na szkodę tej samej osoby, za który został on już wcześniej prawomocnie skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Kutnie wydanym w dniu 4 marca 2019 roku w sprawie o sygn. akt II K 709/18 i nierozważeniem, na płaszczyźnie zaniechania

wykonywania przez oskarżonego obowiązku alimentacyjnego, jego możliwości zarobkowych w okresach od maja 2014 roku do 31 grudnia 2017 roku oraz od 10 sierpnia 2018 roku do dnia 26 października 2020 roku, obejmujących też jego pobyty w zakładach karnych.

W związku z tym zarzutem skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Kutnie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna i jako taka podlega uwzględnieniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k..

Zaskarżony wyrok zapadł z rażącym naruszeniem przepisów prawa procesowego, wskazanych w zarzucie kasacji, skutkujących nieprawidłowym określeniem czaso-okresu przestępnego działania oskarżonego, obejmującego częściowo okres uchylania się od obowiązku alimentacyjnego na szkodę tej samej osoby, za który został on już wcześniej prawomocnie skazany, jak również niewyjaśnieniem przyczyn zaniechania wykonywania przez niego obowiązku alimentacyjnego w pozostałym okresie, obejmującym też jego pobyty w zakładach karnych. Prokurator w akcie oskarżenia przyjął, że przestępstwa niealimentacji na rzecz swego syna A. C. oskarżony dopuścił się w okresie od maja 2014 roku do 26 października 2020 roku. Tak samo i Sąd Rejonowy uznał, iż jest to rzeczywisty okres przestępnego działania R. C. i przypisał mu w wyroku odpowiedzialność karną w tym czasookresie.

Tymczasem w aktach postępowania znajdują się informacje, że R. C. był już uprzednio karany za przestępstwo tego samego rodzaju, tj. z art. 209 § 1 k.k. (informacja o osobie z Krajowego Rejestru Karnego - k. 54, wyjaśnienia podejrzanego z dnia 15 grudnia 2020 roku - k. 404-odwrot).

To niewątpliwie wskazywało na konieczność uzyskania przez Sąd w niniejszej sprawie odpisu tego orzeczenia, a nie czyniąc tego organ orzekający rażąco naruszył przepis art. 366 § 1 k.p.k., obligujący do takiego kierowania przebiegiem rozprawy, aby wyjaśnione zostały wszystkie okoliczności sprawy. Pozwoliłoby to na ustalenie, że wyrokiem z dnia 4 marca 2019 roku, w sprawie o sygn. II K 709/18, wydanym przez Sąd Rejonowy w Kutnie R. C. został uznany za

winnego popełnienia czynu z art. 209 § 1 k.k. na szkodę małoletniego syna A. C.. Za czyn ten wymierzona została mu kara 8 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 12 marca 2019 roku (k. 122 akt sprawy Sądu Rejonowego w Kutnie o sygn. II K 709/18).

W tym przywołanym wyroku oskarżony R. C. został uznany za winnego popełnienia na szkodę A. C. przestępstwa niealimentacji w okresie od 1 stycznia 2018 roku do 9 sierpnia 2018 roku. Ten sam okres zawiera się zaś także w całości w granicach czasowych czynu przypisanego oskarżonemu w zaskarżonym niniejszą kasacją wyroku Sądu Rejonowego w Kutnie. Przyjęte w nim wszak, że czyn ten miał miejsce w okresie od maja 2014 roku do 26 października 2020 roku. Zatem z uwagi na poprzednie prawomocne skazanie za tożsame przestępstwo popełnione na szkodę tej samej osoby w okresie od dnia 1 stycznia 2018 roku do dnia 8 sierpnia 2018 roku, w realiach niniejszej sprawy Sąd winien był rozważać jedynie możliwość przypisania oskarżonemu czynu z art. 209 § 1 k.k. w okresach: od maja 2014 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku oraz od dnia 10 sierpnia 2018 roku do dnia 26 października 2020 roku.

To wprowadzie nie powoduje określonej w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. przeszkody procesowej w postaci powagi rzeczy osądzonej, która - w przypadku przestępstw niealimentacji - może zachodzić wyłącznie wówczas, gdy okresy uporczywego uchylania się od obowiązku świadczeń alimentacyjnych, ustalone w kolejno rozpoznawanych sprawach, są identyczne i pokrywają się ze sobą, lub gdy okres w sprawie następnej został w całości objęty skazaniem w sprawie rozpoznawanej poprzednio, prawomocnie już zakończonej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 roku, sygn. akt IV KK 149/18, Lex nr 2498044, KZS 2018/10/17, Prok. i Pr. - wkł. 2018/9/9), co w niniejszej sprawie nie miało miejsca, to jednak stanowi inne, w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k., rażące naruszenie przepisów prawa procesowego. Doprowadziło ono do wadliwego określenia granic czasowych kolejnego przestępstwa z art. 209 § 1 k.k., nieuwzględniającego treści poprzedniego wyroku skazującego. Naruszenie to istotnie wpłynęło przy tym na treść prawomocnego orzeczenia, albowiem R. C. został dwukrotnie skazany za

występek niealimentacji popełniony na szkodę tej samej osoby w okresach częściowo pokrywających się.

Nadto, z rażącym naruszeniem art. 366 § 1 k.p.k. i art. 410 k.p.k. Sąd Rejonowy w Kutnie nie wyjaśnił też innych, wynikających z analizy akt niniejszej sprawy okoliczności wskazujących na to, że w pewnych okresach obejmujących granice czasowe przestępstwa niealimentacji, możliwego do przypisania oskarżonemu odbywał on kary pozbawienia wolności. Na powyższe wskazują wyjaśnienia R. C. z dnia 26 października 2020 roku.

Tymczasem - jak to stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 października 2017 roku, sygn. akt III KK 422/17 (Lex nr 2390674, KZS 2018/6/27): „Do okoliczności, które wyłączają umyślność w zakresie zaniechania wykonywania obowiązku alimentacyjnego, bez wątplenia należy pozbawienie wolności osoby, na której obowiązek taki spoczywa, o ile w tym okresie nie ma ona możliwości zarobkowania lub innych źródeł majątkowych, z których możliwa byłaby realizacja należności alimentacyjnych”(podobnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 kwietnia 2021 roku, sygn. akt II KK 411/20, orzeczenie niewystępujące w Bazie Orzeczeń Sądu Najwyższego).

Podniesione wyżej okoliczności wskazują, że prawomocny wyrok w części dotyczącej skazania R. C. za czyn z art. 209 § 1 k.k. dotknięty jest rażącym i mającym istotny wpływ na treść orzeczenia uchybieniem przepisów prawa procesowego i powinien zostać w tym zakresie uchylony.

Ponownie orzekając Sąd Rejonowy w Kutnie będzie miał na względzie powyższe spostrzeżenia i wnioski.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia treść art. 638 k.p.k.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.